

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

8 de Proxenetriis & osculo sponsaliorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

cum dote exacte constituta, quamuis in ea sepe & consuetudine & iare variatum sit. ¶ Nam ¶ in ciuiliure Romano, Leo & Anthemius CC. l. ex morte 9. de pact. conuen. lib. 5. C. tit. 14. permiserunt aliquando inaequalitatem inter donationem propter nuptias & dotem, in quantitate & in lucro, sed non in quota. Iustinianus deinceps l. lege Leonis 10. C. eod. de pact. conuen. pactum lucri futuri dispar inter donationem propter nuptias & dotem tantum ad aequalitatem minoris maius redegit. Subinde aequalitas in omnibus definita, amb. aequalitas, C. eod. de pact. dotal. con. stit. de aequalit. dot. lueraque facta aequalia, si tamen dos data fuisset, non aliter. amb. sed qua nihil, de pact. dotal. §. 1. de non eligen. scum. nuben. in authen.

27 ¶ Moribus ¶ & consuetudine regionum. haec aequalitas in dote & donatione propter nuptias saepius non exigitur, neque etiam desideratur haec donatio saltem aequalis dote. Cum animaduersum sit, disparem esse causam mariti & vxoris & dotem pro oneribus dari marito. l. pro oneribus, de iure dot. cum similibus, quae vxor non subit. Satisque aequalitas videtur sine donatione cum dote, conferuata tamen geometrica, vel etiam Arithmetica in societate hac, in qua mulier pecunias, vir autem operam, laborem, & sollicitudinem confert. ¶ Sicuti ¶ est iusta inter alias personas societas pecuniarum & industriae contributio: & plerumque tanta est industria socii, vt plus societati conferat, quae pecunia: vt si solus nauiget, solus peregrinetur, pericula solus subeat, vt ait Vlpianus l. fin. non fuerint 29. §. l. societas 5. pro soc. lib. 17. P. tit. 2. Quamobrem recte Accursius notat in Auth. aequalitas, in verbo pari. de pact. conuen. C. ius aequalitatis consuetudine tolli hodie, & valere dotis constitutionem nulla donatione propter nuptias interueniente. ¶ Mores ¶ tamen obseruandi sunt diuersi, & placita hac de re conuenta, quibus eurare fauorem consuetudinum possumus, vt pote iuribus in fauorem introductis. l. pen. C. de pact. l. si quis in conscribendo, de episc. & cler. 30 ¶ Itaque certa de hac re nulla esse potest lex. Meminit Parnenius in Eroticis. Orionem Hircii filium propter Herum filiam Oenopionis & nymphae Elicae, insulam cicurem reddidisse, quae tunc feris erat referta nimirum cum magnam praedam ipsarum a se captarum pro dote offerret. Sic pro sponsalibus Micolis filiae Saulis numerantur Dauid centum praepudia Philistinorum a se occisorum. r. Reg. 6. 18. In quibus elucet exempla donationis propter nuptias, vel melius donationes ad consequendas nuptias validae & irreuocabiles: sicuti & est donatio quaedam ante nuptias & fauore matrimonii nuncupata irreuocabilis, & praeter dotem praestanda, simplex & ab aequalitatis censura aliena, l. si ante matrimonium, de donation. ant. nupt. C. de qua & Deo fauente in successione agemus de decedentium.

¶ Graecorum ¶ autem mos erat dari vxoribus pro ἰσοβόλο, seu accessione dotis, dimidiam partem dotis, quod & Tolosa locum obtinet. Immutatum hoc tamen apud Hellines, vt pro eo semisse, acciperent tantum dotis trientem, id est, quartam partem totius dotis, vt refert Constant. Harmenopolis lib. 4. promt. tit. 7. & post eum Phobenus Chartophilax Burgariae Archiepiscopus. Et rursum Harmenop. lib. 4. cap. 10. quod conuentum est pacto & de restituenda dote & de hypobolo, id seruandum est: quod si nihil placuit, postulatur tunc ab eo qui dotem reddidit, vt hypoboli nomine trientem vniuersae summae, in quam dos redacta sit, praestet, verbi gratia, si vnus librae dos sit, pro hypobolo triens summo persoluetur, vt pote viginti quatuor nummi: constat enim libra 72. solidis. l. quorides de susceptor. lib. 10. C. Indicat & Theocritus morem fuisse, ita depascendi pro matrimonio his verbis, dum puella sponsum alloquitur, Theoc. eidylio 28.

Δορὴ. Καὶ πῶς μὲν δὸν ἀγρεῖ γὰρ ἀέλιον ἢ ἐπὶ νύκτα, Κάρη. Πάσαν πᾶν ἀγρεῖ, πᾶν ἄλσεα καὶ νόμον ἔχει.

Id est:

Puella. Sed quam mihi dote adferi nuptiis dignam, si annuero? Daphnis. Vniuersum gregem, omnia nemora & pasca habebis. ἰσὸβόλο est alicubi in usufructu tantum, durante vita vxoris, & ad mulieris victum pro dote assignatur, vnde vocatur dotalitium, vt apud Sigisbertum in Chronica circa annum 1178. & alibi Vitalitium, id est, pro vita, vt apud Albertum Kranrium lib. 7. Damia, c. 35. Neapolitani vocat dotalium, lib. 3. constit. Neapol. tit. 13. 15. 16. nostrates Tolosani augmentum.

De Proxenetriis, & Osculo sponsaliorum.

Cap. 8.

1 Proxenetria quid, & περυσήθεια & proxenetria & περυσήθεια item.

- 2 Osculum inter solemnia nuptiarum.
- 3 Osculo dato sponsam lucrari mediam partem donationis propter nuptias, non aliter.
- 4 Oscula symbolum habent non vulgaris dilectionis, honeste, vel in honesta osculantur se mutuo.
- 5 Osculum in sponsalibus matrimonium non contrahit, nec affinitatem.
- 6 Oscular religionem habentia, & de osculo manuum & genuum.
- 7 Osculo venientes excepti, & abentis dimissi amicitiae causa. Idem num. 9. 10. 11. 12. 14. 18.
- 8 Personarum saluandi mos.
- 10 Osculo & inclinationibus crebris saluantur hospites Moscouita.
- 11 Item Hebraei.
- 13 Caius Caligula adorandum pedem aut manum porrexit senatoribus.
- 15 Oscula tandem Romanis quotidiana in suspicionem turpitudinis venerunt.
- 16 Oscula quotidiana prohibuit Tyberius.
- 17 Osculatio puerorum arreptis auribus, & ea quare fiebat.
- 19 Osculari licet ecclesiasticae persone manus principum insignum amovis.
- 20 Osculum dare non possumus, quibus cum communicare non licet.
- 21 Sponsatio osculo firmata valde nuptias accedit.
- 22 Osculari mulieres non licuit omnibus Roma, nec illa viros in ore, sed in fronte aliquando osculata sunt.
- 23 Osculari mulieres tunc cognatas licuit, cum usus vini interdictus illis fuit.
- 24 Osculum non deserebant cognati Romani mulieri famosa.
- 25 Osculo dato ab vxore alteri viro, ea vt adultera dote apud Italos & Hispanos priuatur, non in Gallia.
- 26 Oscula inania sunt.
- 27 Osculari feminas Concilio Antisiodorensi, vel habere commatru monachis prohibuit.
- 28 Osculorum certamen & primum eius qui dulcius oscularetur, apud Megarenses.

IN rubrica de sponsalibus C. adiicitur, & de proxeneticiis vulgo, sed emendatius de proxenetriis, de quibus tamen leges ex mente Accursii in rubrica, de sponsal. C. ibi non loquuntur. Alciatus tamen lib. 1. dispensatio. cap. 22. contrarium defendit, & arbitrat proxenetria esse eadem, ac περυσήθεια: & proxenetriam esse περυσήθεια, mulierem esse procuratricem & conciliatricem futurarum nuptiarum pronubam, de hac meminit. Plato 6. de legibus, in cuius manibus arrhae custodiendae deponebantur, non secus quam sponsiones: & ita proxenetria ipsas arrhas a custodia proxenetriae dici & explicari titulo de sponsalibus, dum inibi de arrhis tractatur, cui subscribo. Etenim mercedis proxeneticae tractatio in aliud iuris caput reicitur, l. 2. de proxenetis in P. ¶ Praeter ¶ arrhas Alexius Comnenus in constitut. lib. qui inseri- biunt. Jus orientale, lib. 1. Orientis imperator, addit etiam inter solemnia nuptiarum & osculum. ¶ Quod ¶ est etiam arrhabo nuptiarum, si ea mente prebeat, vt quae adeo efficax, vt osculo dato, donatio facta ab sponso praemortiente pro media parte valeat, pro alia autem infirmetur, vniuersam autem infirmari, si osculum ante mortem alterius non fuerit secutum, ex constitutione Constantini l. si a sponso. 16. de donatio. ante nupt. l. 5. de sponsa. in C. Theodos. ¶ Osculum ¶ siquidem quoddam initium consummationis nuptiarum esse videtur, & fructus sponsae quoddammodo. Atque oscula signum & symbolum habet cuiusdam dilectionis maioris, quam vulgaris. Idcirco & oscula libidinis praenuntia esse possunt, & honoris. Actus enim ad vtrumque relatus fuit osculi, Clemens Alexan. lib. 3. pedago. cap. 11. interdum tamen nominis quaedam adhibita distinctio. Nam vt plerumque oscula officiorum sunt: basia pudiciorum affectum: suavia libidinum, in Euncho Aelius donatus, emarrans illud Terentia, Thais mea, meum suauium. Libidinis inquam, vt apud Ouid.

Oscula si dederis, siam manifestus amator. Sic Theocritus Eidyli. 3. & 28. Νύμφα πέρυσθηθα μετὸν αἰπὸν ὄς τὸ εἰδάω. Ἔστι καὶ ἐν νενομίσαι φιλάμασιν ἄδρα τίς φησὶ. Id est: Nympha amplectere me caprarium, vt te osculer, Est & in vanis osculis seauis incunditia. Refert Alianus lib. 1. de vari. histo. c. 15. ex Aristotele, lib. 6. de Iusta. animal. ca. 2. masculum e columbis, non prius in foeminam ascendere, quam osculi illi dederit, nec recipere foeminas marium

Ὁς δὲ πρὸς μὲν γλυκῆρας χεῖρας χεῖρας,
Βεδοῦμεν ὅτι ἐὰν ἀποδῶκεν πρὸς μὴτῆρ ἀπὸ τοῦ
Ὁλιβίου βεῖς παρὰ τοῦ ἀποδῶκεν διατῆρ.

Id est:

28 Nysae Megarensis, remis prestantes,
Felices habuistis, quoniam pra alius hospitiibus,
Atticum Dioclea puerorum amatorem honore affecistis:
Sempor primo vere ad eius tumultum congregass
Pueri certant osculi victoriam reportare.
Quique labris dulcibus applicauerit,
Et coronis honoratus ad suam matrem reuertitur.
Beatus ille quisque inter pueros de osculis iudicis.

De Solutioe sponsaliorum. Cap. 9.

- 1 Sponsalia impune facile dissolui nequeunt.
2 Sponsalia soluentur morte.
3 Mutuo dissensu.
4 Alterius concubitu.
5 Superueniente lepra, vel insigni morbo.
6 Non impletis conditionibus.
7 Noua religionis susceptione.
8 Sponsa facta alium de pregnant, & seca adulterata fuerit.
9 Inopia sponsalia non dissoluit.
10 Sponsalibus dissolutis quomodo repetantur data.
11 Sponsalia dissolubilia sunt tantum qua futuram, non qua presen-
tem habent promissionem.
12 Vxor de sponsandi & ducendi apud Indeos formula.

1 Dissolutio sponsalium t facili non est, et si videatur. Ideo &
cautum, vt parentes qui irrita fecerint sponsalia filiorum, a
communione triennio separerur, can. si qui parentes 3 i. q. 3. arg.
can. si cui. de poenit. dist. 1. & similiter filii, si sint in culpa, si tamen
filii secundum promissionem factam contraxerint, excusantur,
vtique scilicet, quo ad penam ecclesiae, sed non quo ad reatum,
ex quo in contrarium iussi sunt.

2 Sponsalia tamē futurarum nuptiarum inquam pactioes,
aliquando dissolui contingit pluribus de causis. Quarum fre-
quentiores tantum annotabo. reliquas namque videre licet a-
pud Angelum de Clauasio in summa. Prima ad mortem perti-
net. quae vt omnium periodus, finis & solutio est, §. deinde, de
nupt. in Nouel. sic & sponsalia soluit, l. fin. C. de sponsal. §. Alia t ex
mutuo dissensu, seu consensu in dissoluendo consistit, cap. 2. de
sponsal. apud Gregor. et si glossa in dist. c. 2. quaedam aliud sentiat,
quam tamen reiciunt Ioannes Andreas. & Panormitanus in ca.

3 Tertio, t si qui primam desponsauit pollicitatio-
ne futurarum nuptiarum, cum altera se commiserit, c. sicut ex
lueris, de spons. ca. si in virum. & c. 1. de spons. duor. §. Quarto, t si

post sponsalia huiusmodi, alter sponsatorum deciderit vel in le-
pram, c. lueris. de coniug. leprosi, vel in corporis insignem quan-
dam deformitatem, c. quem admodum, de iur. iur. puta membro
aliquo inciso. §. Quinto, t si non satis fiat conditionibus & pa-
tionibus sponsaliorum, c. de illis, de condit. appof. §. Sexto, t si al-
ter ex sponsis, post sponsalia alterius & diuerse, quam tunc esset,
fiat cultor religionis, l. Deo nobis, de episc. & cler. veluti si fiat her-
eticus, vt notat Harmenopolus lib. 4. tit. 1. facit l. si legib. de epi-
scop. audien. §. Septimo, t si ex alieno semine fuerit deprehensa
sponsa vtrem gestare, l. si constante, solut. matrim. P. Harmenop.
lib. 4. tit. 1. Sic inter leges Langobardorum, Rhotarius eorum
rex statuit. l. 2. & 3. de sponsal. lib. 2. legum Langobard. vt si fuerit
sponsa adulterata, & non poterit purgari hoc crimine illato, a
duodecim proximis, dissoluantur sponsalia. & illa puniatur pe-
na adulterii. Item, si leprosa, vel daemoniaca, aut ambobus ocu-
lis capta fuerit, tunc quoque sponsus recipiat res, quas dedit, &
non cogatur illam tollere. §. Porro t inopia sufficiens impune
visa non est sponsalia soluere: sicut ab Ephoris pecunia multati
sunt, Plutarcho in Lyfandro. parentes eius, cui desponsata fuerat fi-
lia Lyfandri: quod sponsalibus renuntiaffent, cognita post mor-
tem Lyfandri eius inopia. §. Solutis t spōsalibus, si is qui aliquid
dedit eo nomine, vt in vxorem haberet, praebuerit causam solu-
tionis, non reuocat data: contra, si non dederit, nā reuocat, l. cum
veterum 15. de don. ant. nupt. Quin & ea quae parentibus filiae mu-
nera data sunt, ea intentione vt donans haberet in vxorem, si id
non conueniatur reuocantur, l. 2. C. de donat. ante nupt.

Notandum tamen nos de sponsalibus agere, quae presen-
tem non habent promissionem, quibus scilicet nec benedictio
adeft, nec quis accipit in suam vxorem, sed se accepturum polli-
cetur: alioquin praesens promissio illa esset ad matrimonium in-
star indissolubilis, cap. fin. de spons. duo. Sic enim & statuit Ale-
xius Comnenus Imperator, in iure orientali & constituit. Impera-
toris Alexii Comneni, tit. de spons. cap. 2. ad suggestionem Curo-
palatae, & magni Drungarii Vigle D. Ioannis Thracensis, anno a
creatione 6600. mense Martio: in dictione 15. qua declaratum,
sponsalia, quae facta benedictione munita sunt, dissolui non
posse.

Et t Rabini quoque de iure suo testantur in משה ומרים
mitzor gaffe. in praecipis affirmatiuis, praecip. 48. his verbis in
Latium conuersis, iniuriā vxor ducenda, pecunia, vel scripto,
vel concubitu. idque faciendum coram testibus. Subarratio
fieri potest dimidio scilo. Scriptum, quod consensum explicet,
tale esse potest. filia tua vxor mea est. Quod concubitus matri-
monium faciat, lex ipsa docet. Quando igitur, vno horū trium
eam sanctificauit, vxor illius censetur, & est prohibita toti mun-
do, haec illi.

DE MATRIMONIIS ET NV-
PTIIS LIBER IX.

Denomine nuptiarum, & synonymis matrimo-
nii. Cap. 1.

- 1 Synonyma verbi matrimonium.
2 Matrimonii etymon, quare potius a matre quam a patre.
3 Connubium & contubernium quid, & quare iuxta nuptia inter
seruos non erant olim, hodie sunt.
4 Nuptiarum etymon, maritus, marita quid.
5 Velata virgines nubentes, & quare nubentes velarentur.
6 Velum nuptiarum flammae erat, & quid essent.
7 Velum duplex, virginum, vestalium.

1 Synonyma sunt matrimonium, t coniugium, con-
nubium, nuptia, confortiū, & pro eadem re pro-
miciue vsurpata ab Vlpiano. l. in eo iure 45. de rit.

2 Connubium, t ducendae vxoris iure facultas, nullum cum
seruis, vt ait Vlpianus in tit. 5. Contubernium tamen cum illis.
Ita contubernii nomen non proprie ad liberarum personarum

nuptias iure gentiliū pertinet, sed ad seruas, dum cum ancil-
lis & seruis coniunctio fit, vt ait Constantinus Caesar, l. 3. de inoff.
nupt. lib. 5. C. tit. 5. §. si vero ab initio, de nupt. in nouell. aliquando
tamen & de liberis contubernium dicitur, Iul. Paul. lib. 2. recep-
sentent. tit. 20. ideo nec serui ob violatum contubernium accu-
santur adulterii illo iure, Dioclet. & Maxim. l. seruis. 23. ad l. Iul.
de adult. lib. 9. C. tit. 9. Est namque contubernium generale no-
men, nullius specialis vinculi, quam societatis, referens modum
εὐστροφῆς, συνουσίας, coniunctus, vt apud Vegetium 1. de re milit.
Contubernium est tabernaculum seu tentorium decem milli-
tum, qui & contubernales, vt & apud Iulium Caesarem 3. com-
ment. Et Columella 1. de re rustic. suadet dominis dare seruo vil-
lico contubernalem mulierem, quae cum contineat, hoc est, v-
xorem, quae tamen cum illis vere non dicitur, eo quod istae nu-
ptiae ex legum & iuris ciuilis pendent decretis, §. 1. de nupt. apud
Iustin. quorum seruus incapax est. quive pro nullo in iis, quae ci-
uilibus iuris sunt, habetur, l. quod adinet 33. de regul. iur. P. Verum
hodie inter Christianos, & seruorum nuptiae sunt, & legitima
coniugia, eaque benedicuntur: quia & serui Christiani aliorum
sacramentotū participes sunt, vt Comnenus Alexius statuit in
iure orientali constituit. Comnenus tit. πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὸν
ἐπίσκοπον.